

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΘΡΑΚΟΣ ΤΙΝΟΣ ΛΗΣΤΟΥ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Τί, μήπως εἶσαι ὁ ἐκ Θράκης ληστής, περὶ τῶν ἀνδραγαθμάτων τοῦ ὁποίου τσαυτὰ ἤκουσα;

ΛΗΣΤΗΣ. Ναί, Θράξ εἶμαι, καὶ στρατιώτης.

ΑΛΕΞ. Στρατιώτης!—κλέπτης, ἄρπαξ, δολοφόνος! ἢ μάστιξ τῶν ἀνθρώπων! τιμῶ τὴν ἀνδρείαν σου, ἀλλὰ βδελύττομαι, καὶ πρέπει νὰ κολάσω τὰ ἐγκλήματά σου.

ΛΗΣΤΗΣ. Τί ἐπραξα, καὶ παραπονεῖσαι;

ΑΛΕΞ. Δὲν περιεφρόνησες τὴν ἐξουσίαν μου; δὲν κατεβιάσες τὴν δημόσιον εἰρήνην; καὶ δὲν ἐπέρασες τὴν ζωὴν σου βλάπτων τὰ πρόσωπα καὶ τὰ κτήματα τῶν συνυπηκόων σου;

ΛΗΣΤΗΣ. Αἰχμάλωτός σου εἶμαι, Ἀλέξανδρε! ὅ,τι λοιπὸν ἀγαπᾶς νὰ μὲ ὀνειδίσης, πρέπει ν' ἀκούσω, καὶ ὅπως θελήσης νὰ μὲ παιδέυσης, πρέπει νὰ ὑποφέρω. Ἄλλ' ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀκαταδάμαστος· καὶ ἂν ἀποκριθῶ εἰς τὰ ὀνειδή σου, πρέπει ν' ἀποκριθῶ ὡς ἐλευθερός.

ΑΛΕΞ. Λάλει ἐλευθέρος. Μὴ γένοιτο νὰ ὠφελῆθῶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν δυνάμιν μου, ὥστε νὰ δεσμεύσω τὴν γλῶσσαν οἰουδήποτε.

ΛΗΣΤΗΣ. Λοιπὸν εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ἀποκρίνομαι δι' ἄλλης ἐρωτήσεως. Πῶς ἐπέρασες τὴν ζωὴν;

ΑΛΕΞ. Ὡς ἦρω. Τὴν Φῆμην ἐρώτησε, καὶ αὐτὴ θέλει σὲ εἰπεῖν. Μεταξὺ τῶν ἀνδρείων ὑπῆρξα ὁ ἀνδρειότατος· μεταξὺ τῶν κυριάρχων, ὁ εὐγενέστατος· μεταξὺ τῶν δορικτητόρων, ὁ κραταιότατος.

ΛΗΣΤΗΣ. Μήπως δὲν διαλαλεῖ καὶ τὰς ἰδικὰς μου ἀνδραγαθίας ἢ Φῆμη; Ὑπῆρξε ποτὲ τολμηρότερος ὀπλαρχηγὸς ἀνδρειότερας συμμορίας; Ὑπῆρξε ποτὲ, —ἀλλὰ δὲν καταδέχομαι νὰ καυχηθῶ. Σὺ αὐτὸς γνωρίζεις ὅτι εὐκόλως δὲν καθυπετάχθην.

ΑΛΕΞ. Μ' ὅλα ταῦτα, τί εἶσαι παρὰ ληστής, —χαμερπής, ἄτιμος ληστής;

ΛΗΣΤΗΣ. Ἄλλ' ὁ δορικτήτωρ τί τάχα εἶναι; Καὶ σὺ δὲν περιῆλθες τὴν γῆν ὡς κακὸν τι δαιμόνιον, μαραινῶν τοὺς ὠραίους καρποὺς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς βιομηχανίας· ἀρπάζων, λεηλατῶν, φονεύων, ἀνόμως, ἀδικῶς, μόνον πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ἀπλήστου φιλαρχίας σου; Πᾶν ὅ,τι ἐγὼ ἐπραξα εἰς ἓν χωρίον μ' ἑκατὸν ὀπαδοῦς, σὺ ἔκαμες εἰς ὀλόκληρα ἔθνη μ' ἑκατοντάδας χιλιάδων. Ἄν ἐγὼ ἀπεγύμνωσα ἓν ἄτομον, σὺ κατηγάμισες βασιλεὺς καὶ ἡγεμόνας. Ἄν ἐγὼ ἔκαυσα ὀλίγας κώμας, σὺ κατηρήμωσες τὰς πλεόν εὐδαίμονας βασιλείας καὶ πόλεις τοῦ κόσμου. Εἰς τί λοιπὸν ἡ διαφορὰ, ἐκτὸς ὅτι σὺ, βασιλεὺς γεννηθεὶς, ἠξιώθης νὰ γένῃς ἀνώτερος ληστής ἐμοῦ τοῦ ἰδιώτου;

ΑΛΕΞ. Ἄλλ' ἂν ἦρπασα ὡς βασιλεὺς, ἔδωκα καὶ ὡς βασιλεὺς. Ἄν κατέστρεψα κράτη, ἔθεμελίωσα μεγαλύτερα. Περιέθαλφα τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν φιλοσοφίαν.

ΛΗΣΤΗΣ. Καὶ ἐγὼ ἀλυπτήτως ἔδιδον εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅ,τι ἐλάμβανον παρὰ τῶν πλουσίων. Συνέστησα τάξιν καὶ πειθαρχίαν μεταξὺ τῶν ἀγριωτάτων, καὶ πάντοτε ὑπῆρξα ὁ προστάτης τῶν καταδυναστευομένων. Τῶνόντι περὶ τῆς φιλοσοφίας, τὴν ὁποίαν ἀνέφερες, δὲν γνωρίζω τίποτε· ἀλλὰ πιστεύω ὅτι οὐδ' εἰς ἐμὲ οὐδ' εἰς σὲ εἶναι δυνατόν ν' ἀποζημιώσωμεν τὸν κόσμον δι' ὅσα κακὰ τὸν ἐπροξενήσαμεν.

ΑΛΕΞ. Ἄρκεϊ. Ἀφαιρέσετε τὰς ἀλύσεις του, καὶ καλῶς αὐτὸν περιποιηθῆτε. Ὅσον λοιπὸν ὁμοιάζομεν! Ὁ Ἀλέξανδρος ληστής! Νὰ τὸ σκεφθῶ.

Η ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΥΤΗΣ.

Η ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ εἶναι χώρα μεσόγειος, κειμένη μεταξὺ Περσίας καὶ Τουρκίας, καὶ συνορεύουσα πρὸς ἄρκτον μὲ τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς δυσμὰς μὲ τὸν ποταμὸν Τίγριν, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὰς πεδιάδας τῶν Περσικῶν ἐπαρχιῶν Ἰράκ καὶ Ἀδερβιγᾶν, πρὸς δὲ νότον μὲ τὴν Τουρκικὴν ἐπαρχίαν τοῦ Βαγδατίου. Ἡ ἐν τοῖς ὀρίοις τούτοις περιοχὴ εἶναι ἡ κυρίως λεγομένη Κουρδιστάν· ἀλλὰ φυλαί τινες Κούρδων εὐρίσκονται διεσκορπισμέναι εἰς πολλὴν εὐρυχωροτέραν ἔκτασιν. Τὸ γενικὸν πρόσωπον τοῦ τόπου εὐκόλως περιγράφεται. Εἶναι σχεδὸν ἀτελεύτητον σύμπλεγμα μικρῶν ὄρεων, μὲ σειρὰς ὑψηλοτέρας τῆδε κάκειυς, αἵτινες ἔχουν ὀροπέδια ἐπὶ τῶν κορυφῶν, εἰς δριμύτατον ὑποκείμενα ψύχας.

Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῶν Κούρδων εἶναι ἡ ἀνεξαρτησία, τὴν ὁποίαν διετήρησαν εἰς διάστημα εἰκοσιτριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἐπὶ Ξενοφῶντος, ὁ ὁποῖος ὀνομάζει αὐτοὺς Καρδούχους, ἦσαν πολεμικὸν ἔθνος, μὴ ὑποκείμενον εἰς τὸν βασιλέα· ἀπαρράλλακτως δὲ τοιοῦτοι εἶναι καὶ τὴν σήμερον. Διότι, ἂν καὶ οἱ ὄρεινοὶ αὐτῶν ἀρχηγοὶ ἀναγνωρίζωσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὴν ἐξουσίαν κυριάρχου τινός, οὐδέποτε ὅμως συγχωροῦσιν αὐτὸν νὰ ἐπεμβῆ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου τῶν. Τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας καὶ Περσίας κατέχοντες, ὁμολογοῦσι πολιτικὴν πίστιν οἱ μὲν εἰς τὸν τῆς πρώτης, οἱ δὲ εἰς τὸν τῆς δευτέρας αὐτοκράτορα. Τὰ νότια καὶ δυτικὰ μέρη ἐπαγγέλλονται ὑποταγῆν εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος, τὰ δὲ βορεινότερα καὶ ἀνατολικότερα δέχονται ὡς προστάτην τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Ὁ Ὁθωμανὸς Σουλτάνος, μὴ δυνάμενος νὰ φορολογῇ καὶ στρατολογῇ ὡς ὁ Πέρσης εἰς τὰ μακρυνὰ ἐκεῖνα μέρη, χαίρεται κατὰ συνέπειαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀνωφελούς ταύτης ὑποταγῆς.

Οἱ Κούρδοι ποτὲ δὲν συνηνώθησαν ὑπὸ ἓνα μόνον ἀρχηγόν· ἀλλ' ὁ πρῶτος ἐκάστης φυλῆς ἐνεργεῖ ὅλα τὰ τοῦ κυριάρχου καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιοχῆς. Ὁ ἰσχυρότατος ἐκ τῶν τιμαριωτῶν τούτων εἶναι ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀρδελάν, μεγάλης ἐπαρχίας εἰς τὴν Περσικὴν Καρδουχίαν. “Ὁ τόπος μου,” νὰ μεταχειρισθῶ τὰς ἰδίας αὐτοῦ λέξεις, ὅτε συνωμίλει μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ Ἰωάννου Μαλκόμμου τὸ 1810, “ὑπερβαίνει διακόσια μίλια κατὰ τὸ μῆκος, καὶ σχεδὸν ἄλλα τόσα κατὰ τὸ πλάτος.

Ἄληθεύει μὲν ὅτι ὁμολογοῦμεν ὑπακοὴν καὶ πίστιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐπιβαρύνει ἡ αὐστηρὰ ἐξουσία, ἥτις πολλάκις ἀφανίζει τοὺς ἡμετέρους γείτονας, τοὺς γονίμους πεδιάδας καὶ πλουσίας πόλεις ἔχοντας. Τίποτε δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν Κουρδιστάν νὰ ἐφελκύσῃ ἔχθρους. Ἡ πατρίς μας εὐπορεῖ μόνον," ἐπρόσθεσε μειδιῶν, "ἀπὸ γενναίους ἄνδρας καὶ εὐρώστους ἵππους."

Τὰ ἤθη τῶν Κούρδων εἶναι ὡς τὰ τῶν ἄλλων νομαδικῶν φυλῶν τῆς Ἀσίας. Τὰ ὄρη παρέχουσι τροφὴν εἰς τὰ ποίμνια, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ πλούτου των, καὶ ἀσφαλῆ κατοικίαν δι' ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενεῖας των. Πρῶίμα τὸ ἔαρ καταβαίνουν εἰς τὰς πεδιάδας διὰ νὰ γεωργήσωσι, καὶ τὸ φέρος διὰ νὰ θερίσωσι. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς εἶναι ποικίλα· αἱ κοιλάδες εἶναι γονιμώταται, καὶ ἐκτὸς παντοειδῶν γεννημάτων, παράγουσιν ἀμπόλου λίνον, βαμβάκιον, καπνόν, καὶ μάννα, τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα χρησιμεύει ἀντὶ ζαχαρέως.

Ἄλλ' ἐξαιρετὸν χαρακτηριστικὸν ἔχουν οἱ Κούρδοι τὸ φιλάρπαγον. Ἡ ληστεία παρ' αὐτοῖς εἶναι φυσικὸν ἐνασχόλημα· καὶ πᾶς ἀτυχῆς ξένος, ὁ ὁποῖος ἤθελε πέσειν εἰς χεῖράς των, θεωρεῖται ὡς νόμιμος λεία. Ἄν ὁ δύστηνος ἦναι πτωχὸς καὶ ῥακένδυτος, ξυλοκοπεῖται αὐστηρὰ διότι δὲν ἔφερεν ἰκανὴν ἰδιοκτησίαν, ὥστε νὰ ἀνταμειψῇ τοὺς κόπους τῶν ἀρπάγων. Εἶναι δὲ οὐχὶ μόνον τολμηροὶ λησταί, ἀλλὰ καὶ ἐπιτήδειοι κλέπτει· ὅλοι σχεδὸν οἱ περιηγητὰ ἢ ληστεύονται, ἢ, πρὸς ἀποφυγὴν τούτου, φιλοδωροῦσι πλουσιοπαρόχως.

Τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐνεργῶν ἐπιεικῶς οἱ ἄρχοντες τῆς Κουρδιστάν, ὑπακούονται δὲ μεθ' ἰλαρότητας. Πάντοτε ἀποβλέπουσι τὰ μέγιστα εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τὰς προλήψεις τοῦ ἔθνους. Παράδειγμα τούτου ἀξιοσημείωτον συνέβη, ὅτε ὁ Ἰππότης Ἰωάννης Μάλκολμος ἐπεσκέφθη τὴν Περσίαν ἐν ἔτει 1810. "Ἡμῖν," λέγει, "ἐσκηνωμένοι εἰς κώμην ὀνομαζομένην Ζάγαν, ἀπέχουσαν εἰκοσιπέντε μίλια τῆς Σέννας, μητροπόλεως τῆς Ἀρδελάν. Ὁ συνοδεύων με ἀξιωματικὸς ἐκ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας με εἰδοποίησεν, ὅτι ἄνθρωπός τις ἀπὸ τὴν φυλὴν Σουρσοῦρ (οἰκογενεαὶ τινες τῆς ὁποίας ἦσαν ἐσκηνωμένοι ἐντὸς ἐνὸς μιλίου) εἶχε φονεύσειν τὸν πατέρα του τὴν προτεραίαν. 'Φυσικά,' εἶπα ἐγὼ, 'ὁ φονεὺς πρέπει νὰ θανατωθῇ.' Δὲν τὸ φρονῶ, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικὸς· 'αὐτὸς ὁ ἴδιος κληρονομεῖ, καὶ κἀνεὶς δὲν ὑπάρχει νὰ ζητήσῃ τὸ αἷμά του.' 'Ἄλλ' ὁ ἡγεμὼν τοῦ τόπου δὲν θέλει φροντίσειν νὰ μὴ ἐκφύγῃ ὁ πατροκτόνος; 'Ὁ ἡγεμὼν,' ψυχρῶς ἀπήντησεν ἐκεῖνος, 'δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῇ εἰς τοιαύτην περίστασιν, πλὴν ἂν ἐπικληθῶσιν αὐτόν· καὶ τέλος πάντων,' εἶπεν, 'ἂν συζητηθῇ τὸ πρᾶγμα, θέλει γένειν συμβιβασμὸς τις διὰ χρημάτων. Μεταξὺ τῶν Κούρδων, οἵτινες πάντοτε πολεμοῦν, ἡ ζωὴ ἐνὸς δραστηρίου νέου ἀξίζει πολὺ μᾶλλον παρὰ ν' ἀφαιρηθῇ δι' ἑνα νεκρὸν γέροντα!'"

Ἡ Κουρδιστάν ἔχει μὲν διαφόρους πόλεις, ἀλλ' αἱ στρατιωτικαὶ αὐτῆς φυλαὶ σπανίως συνέρχονται κατὰ μέγα πλῆθος. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀρδελάν ζῆ ἐν μεγάλῃ τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πρωτεύουσαν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι φαίνονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εὐποροῦντες. Τούτων ἡ κατάστασις εἶναι πάντῃ ἀντίθετος εἰς τὴν τοῦ γειτονικοῦ ἀγροίκου πληθυσμοῦ, οἵτινες καυχῶνται εἰς τὴν ἀτακτὸν ἐλευθερίαν των· καὶ ἐνῶ χαίρουσιν εἰς τὴν πομπὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀρχηγῶν εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλουσι κληρονομικὴν πίστιν, θεωροῦσι μετ' ἑλέους καὶ περιφρονησεως τὴν ἥττον φιλοπόλεμον, μᾶλλον δὲ πεπολιτισμένην κοινότητα, ὑφ' ἧς οἱ ἄρχοντές των ἀμέσως περικυκλοῦνται. Τὰς γνώσεις πάντοτε περιεφρόνησαν, θρησκείαν δὲ μόλις γνωρίζουσι. Πρεσβεύουσι μὲν τὴν πίστιν τοῦ Μωάμεθ, ἀλλ' ἐν γένει ἐπίσης ἀδιαφοροῦν περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν τελετῶν αὐτῆς. Ὁ προσηρημένος περιηγητὴς Μάλκολμος εὐρήκε τεσσαράκοντα οἰκογενεῖας Νεστοριανῶν εἰς τὴν Σένναν, ἐξ ὧν οἱ προὔχοντες ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἱερέως των. Πολλοὶ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως εὐρίσκοντο εἰς τὴν Κουρδιστάν, οἵτινες εἶχον διατρίψειν ἐκεῖ ἀφοῦ πρῶτον διεχωρίσθησαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, τουτέστι δεκατρεῖς ἑκατονταετηρίδας.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΦΙΛΟΥ.

ΠΕΡΙ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον καλεῖς φίλον σου, εἶπέ με, κλαίει μετὰ σοῦ ἐν καιρῷ θλίψεως; Σ' ἐπιπλήττει εἰλικρινῶς κατὰ πρόσωπον, ἐνῶ ἄλλοι σὲ περιγελοῦν ἢ σὲ μέμφονται ἐκ τῶν ὀπισθεν; Τολμᾷ νὰ σὲ ὑπερασπισθῇ, ὁπότεν ἡ συκοφαντία κρυφίως διευθύνῃ κατὰ τῆς ὑπολήψεώς σου τὰ θανατηφόρα βέλη τῆς; Σὲ ἀναγνωρίζει μετὰ τὴν αὐτὴν προθυμίαν, καὶ φέρεται πρὸς σὲ μετὰ τὴν αὐτὴν φιλικὴν περιποίησιν, ἔμπροσθεν τῶν ἀνωτέρων σου κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν τύχην, ὡς καὶ ὁπότεν ἡ ὑπερηφανία ἢ κενοδοξία δὲν ἐμποδίσῃ τὰ τῆς φιλίας δικαιώματα; Ἐὰν δυστυχίαι καὶ ζημίαι σὲ ἀναγκάσωσι ν' ἀποσυρθῆς εἰς βίον ταπεινότερον, ὅπου δὲν ἔμπορεῖς νὰ κάμνης τσαούτην ἐπίδειξιν, ἢ νὰ ὑποδέχεσαι τοὺς φίλους σου μετὰ τὴν αὐτὴν ἐλευθεριότητα ὡς ἀρχήτερα, εὐφραίνεται ἀκόμη εἰς τὴν συναστροφὴν σου, καὶ ἀντὶ βαθμηδὸν νὰ μετριάξῃ τὰς μετὰ σοῦ ἀκερθεῖς σχέσεις του, χαίρει ὀνομάζων σε φίλον, καὶ σὲ βοηθεῖ νὰ ὑποφέρῃς μεθ' ἰλαρότητας τὸ βᾶρος τῶν δυσπραγιῶν σου; Ὅποτεν ἡ ἀσθένεια σὲ διώξῃ ἀπὸ τὸν εὐθυμον καὶ πολυάσχολον κόσμον, σὲ ἀκολουθεῖ εἰς τὸ ζοφερὸν καταγῶγιον, σ' ἀκραζέεται μετὰ προσοχῆς, καὶ χορηγεῖ τὸ βάλαμον τῆς παρηγορίας εἰς τὸ λειποθυμοῦν πνεῦμά σου; Καὶ τέλος, ὁπότεν ὁ θάνατος διασχίσῃ πάντα γήινον δεσμὸν, ἐπιχύνει δάκρυον εἰς τὸν τάφον σου, καὶ διατηρεῖ τὴν μνήμην τῆς ἀμοιβαίας φιλίας σας ὡς ἀναφαίρετον θησαυρόν; Ὁ μὴ πράττων ταῦτα πάντα ἐνδέχεται νὰ ἦναι σύντροφος, κόλαξ, ἀπατεῶν σου,—ἀλλὰ, πιστευσέ με, δὲν εἶναι φίλος σου.